

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА ХОРЕОГРАФІЇ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА МЕТОДИКА
МИСТЕЦТВА БАЛЕТМЕЙСТЕРА

для студентів 5 курсу

галузі знань 02 Культура і мистецтво

спеціальності 024 Хореографія

освітнього рівня другого (магістерського)

освітньо-професійної програми 024.00.01 Хореографія

Київ - 2019

Розробники:

- Вітковський В.В., доцент кафедри хореографії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Вітковський В.В., доцент кафедри хореографії Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри хореографії

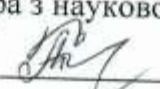
Протокол від « 30 » серпня 2018 року № 1

Голова засідання кафедри Медвідь Т.А.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 024.00.01 Хореографія (за видами) другого (магістерського) рівня вищої освіти 30.08. 2018 р.

Гарант освітньо-професійної програми Чапкіс Г.М.

Робочу програму перевірено
__ . __ . 20__ р.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи А. О. Таранник

Пролонговано:

На 20 19 / 20 20 н.р. (підпис) Медвідь Т.А. (ПІБ). « 29 » серпня 20 19 р., протокол № 1

На 20 __ / 20 __ н.р. _____ (підпис) _____. « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

На 20 __ / 20 __ н.р. _____ (підпис) _____. « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

На 20 __ / 20 __ н.р. _____ (підпис) _____. « __ » _____ 20 __ р., протокол № __

1. Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни за формами навчання
	Денна
Вид дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	4 /120 год.
Курс	5
Семестр	9/10
Кількість змістових модулів з розподілом:	2
Обсяг кредитів	4 (2/2)
Обсяг годин, в тому числі:	120 (60/60)
Аудиторні	16/16
Модульний контроль	4/4
Семестровий контроль	-
Самостійна робота	40/40
Форма семестрового контролю	-/залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Теорія та методика мистецтва балетмейстера» є головною профільною дисципліною в системі підготовки балетмейстера тому, що підсумовує всі знання та навички, одержані з інших предметів, надаючи їм нових якостей, а також виокремлює ті, що визначають професійне місце фахівця.

Метою курсу є формування пізнавальних завдань про побудову танцювальних номерів, стилі, манеру різних танцювальних напрямків, направлених на активізацію балетмейстерського бачення творчої постановчої діяльності.

Головним завданням курсу є засвоєння студентами знань і навичок як з теорії мистецтва балетмейстера, а саме: особливості виразних засобів в хореографії, закони композиції танцю; принципи побудови хореографічних творів, система їх запису; етапи постановчої роботи балетмейстера, види діяльності балетмейстера. У навчальній програмі передбачається, в першу чергу, навчити студентів самостійної

творчості, а також навчити мислити їх хореографічними образами.

У результаті вивчення дисципліни «Теорія та методика мистецтва балетмейстера» студенти здобувають наступні компетентності:

Загальні компетентності:

- Здатність навчатися та самонавчатися;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність застосовувати знання на практиці;
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- Здатність до професійного фахового спілкування;
- Здатність працювати в міжнародному контексті.

Фахові компетентності:

- Здатність аналізувати, оцінювати й інтерпретувати культурні явища різних епох, мистецькі твори різних стилів, жанрів, форм; уміння висловлювати і аргументувати власні судження і позиції;

- Здатність продукувати креативні ідеї, обговорювати їх в команді, розробляти алгоритм їх практичного втілення в арт-проекті та ефективно вирішувати завдання по його реалізації;

- Володіння спеціальною хореографічною термінологією (англійською та французькою мовами); знання програмних вимог з хореографічних дисциплін для студентів ВНЗ та володіння методикою їх викладання;

- Здатність використовувати мистецько-педагогічний потенціал хореографії для ствердження гуманістичних цінностей;

- Здатність виявляти новітні тенденції та перспективні напрями розвитку хореографії;

- Здатність створювати навчально-методичне забезпечення з хореографічних дисциплін у ВНЗ.

Програма побудована згідно вимогам кредитно-модульної системи.

Навчання з дисципліни «Теорія та методика мистецтва балетмейстера» відбувається у формі лекційних занять, семінарських занять, самостійних робіт та модульних контрольних робіт.

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні:

- Сформувати власний світогляд, активну громадянську позицію, загальну культуру. Вміння аналізувати й інтерпретувати соціальні та культурно-мистецькі явища і процеси, аргументувати власні оцінні судження;
- Володіти українською мовою, культурою мовлення. Готовність до професійного спілкування іноземною мовою. Володіти емоційною стабільністю, толерантністю;
- Знати види та принципи діяльності балетмейстера в установах різного типу; знати закони хореографічної драматургії, композиції малої та великої форми; здатність застосовувати закони драматургії у постановці танцювального номеру в різних видах, жанрах та формах хореографічного мистецтва;
- Здатність проводити заняття з хореографічних дисциплін з використанням сучасних методів, прийомів та форм освітнього процесу.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назва змістовних модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		
		Лекції	Семінарські	Самостійні
I семестр				
I. Змістовий модуль. Теорія і методика мистецтва балетмейстера. Хореографічна драматургія.				
Тема 1. Режисерсько-балетмейстерський погляд.	14	2	2	10
Тема 2. Режисерсько-балетмейстерська розробка хореографічної вистави.	24	2	2	20
Тема 3. Балетмейстерське рішення лексичної частини хореографічної вистави.	18	4	4	10
Модульний контроль	4			
Разом:	60	8	8	40
II семестр				
II. Змістовий модуль. Художнє рішення, художнє оформлення хореографічної вистави.				
Тема 1. Робота з музичним матеріалом.	14	2	2	10
Тема 2. Аналіз сприйняття хореографічного твору глядацькою аудиторією.	24	2	2	20
Тема 3. Основні напрямки творчих завдань сучасного хореографа.	18	4	4	10
Модульний контроль	4			
Разом:	60	8	8	40
ВСЬОГО за рік	120	16	16	80

5. Програма навчальної дисципліни

I. Змістовий модуль.

Теорія і методика мистецтва балетмейстера. Хореографічна драматургія.

Тема № 1: Режисерсько-балетмейстерський погляд.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Драматичні частини хореографічної вистави.
2. Архітектоніка хореографічної вистави.
3. Видові, жанрові та стилістичні особливості хореографічної вистави.

2. Семінарський модуль.

План:

1. Особливості безсюжетної хореографії.
2. Сюжетна основа хореографічної вистави.

3. Модуль самостійної роботи: створити презентацію на тему: «Драматичні частини хореографічної вистави».

Тема № 2: Режисерсько-балетмейстерська розробка хореографічної вистави.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Ідея, тема твору.
2. Обробка літературного першоджерела (якщо вистава ставиться на його основу).

2. Семінарський модуль.

План:

1. Лібрето, сценарний план.
2. Композиційний план та композиційне рішення взаємодії всіх виконавців сценічної дії – оркестр, балет, солісти, хор, міманс.

3. Модуль самостійної роботи: розробити сценарний план власної хореографічної композиції.

Тема № 3: Балетмейстерське рішення лексичної частини хореографічної вистави.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Хореографічний текст.
2. Лексика танцю.

2. Семінарський модуль.

План:

1. Пантомімні епізоди.
2. Пластичні мотиви.

3. Модуль самостійної роботи: законспектувати поняття «Хореографічний текст».

II. Змістовий модуль.

Художнє рішення, художнє оформлення хореографічної вистави.

Тема № 4: Робота з музичним матеріалом.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Аналіз та вибір музичного матеріалу.
2. Співпраця балетмейстера з композитором при написанні авторської оригінальної музики для хореографічної вистави.

2. Семінарський модуль.

План:

1. Робота над компілятивним музичним рішенням.
2. Сучасні вимоги до фонограм та аудіоносіїв.

3. Модуль самостійної роботи: зробити аналіз музичного матеріалу (на вибір).

Тема № 5: Аналіз сприйняття глядацької аудиторії хореографічного твору.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Костюми виконавців (загальна маса, солісти, ексцентричні костюми)
2. Сценографія.

2. Семінарський модуль.

План:

1. Світло та спец ефекти.

2. Світлова партитура.

3. Модуль самостійної роботи: створити та описати костюми для власної хореографічної композиції.

Тема № 6: Основні напрямки творчих завдань сучасного хореографа.

1. Лекційний модуль.

План:

1. Балетні вистави.
2. Хореографічна складова оперних вистав.
3. Хореографія музично-драматичних вистав, класичних оперет.
4. Хореографія сучасних мюзиклів та шоу.
5. Хореографія телевізійних шоу та теле-вистав.

2. Семінарський модуль.

План:

1. Ансамблі народного танцю, ансамблі пісні і танцю, фольклорні колективи.
2. Ансамблі сучасного та сучасно-спортивного танцю.
3. Військові ансамблі та героїко-патріотична тема в хореографії.
4. Історичний танець.
5. Концертні програми театру танцю.

3. Модуль самостійної роботи: створити презентацію на тему «Балетмейстерський погляд сучасного хореографа».

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ п/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за одиницю	Семестр 9		Семестр 10	
			Модуль 1		Модуль 2	
			Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
1.	Відвідування лекційних занять	1	4	4	4	4
2.	Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
3.	Робота на семінарських заняттях	10	4	40	4	40
4.	Виконання самостійної роботи	5	3	15	3	15
5.	Виконання модульної роботи	25	2	50	2	50
	Разом		-	113		113
Максимальна кількість балів: $113+113= 226$						
Розрахунок коефіцієнта: $226:100 = 2,26$						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали
Змістовий модуль І. Теорія і методика мистецтва балетмейстера. Хореографічна драматургія.		
Тема 1. Режисерсько-балетмейстерський погляд.	створити презентацію на тему: «Драматичні частини хореографічної вистави»	5
Тема 2. Режисерсько-балетмейстерська розробка хореографічної вистави.	розробити сценарний план власної хореографічної композиції.	5
Тема 3. Балетмейстерське рішення лексичної частини хореографічної вистави.	законспектувати поняття «Хореографічний текст».	5

Змістовий модуль II. Художнє рішення, художнє оформлення хореографічної вистави.		
Тема 4. Робота з музичним матеріалом.	зробити аналіз музичного матеріалу (на вибір).	5
Тема 5. Аналіз сприйняття глядацької аудиторії хореографічного твору.	створити та описати костюми для власної хореографічної композиції.	5
Тема 6. Основні напрямки творчих завдань сучасного хореографа.	створити презентацію на тему «Балетмейстерський погляд сучасного хореографа».	5
<i>Разом: 80 год.</i>	<i>Разом: 30 балів</i>	

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульна контрольна робота №1

Форма: усне опитування. Максимальна кількість балів 25.

Перелік запитань:

1. Які завдання вирішує організатор постановочної роботи?
2. За допомогою яких художньо-виражальних засобів постановник номеру досягає поставленої мети?
3. Проаналізуйте основні етапи постановочної роботи.
4. Що таке «репертуар»?
5. Проаналізуйте основні принципи створення репертуару.
6. Опишіть основні композиційні форми та жанри хореографічної мініатюри (соло, дует, тріо, квартет).
7. Які джерела творчого задуму балетмейстера хореографічного номеру?

Модульна контрольна робота №2

Форма: усне опитування. Максимальна кількість балів 25.

Перелік запитань:

1. Що таке виконавська майстерність?
2. За допомогою яких критеріїв визначають майстерність артиста-професіонала?

3. Який зв'язок між музичним супроводом і формуванням ідеї?
4. Назвіть етапи та складові частини роботи з постановки хореографічного твору.
5. Розкрийте зміст та завдання роботи хореографа-постановника.
6. Охарактеризуйте вплив музичного супроводу на форму, лексику і пластичну виразність танцю.
7. Опишіть взаємозв'язок музики з жанровим різноманіттям і композиційною побудовою хореографічних номерів.

Модульна контрольна робота №3

Форма: усне опитування. Максимальна кількість балів 25.

Перелік запитань:

1. Назвіть основні етапи творчої діяльності балетмейстера-постановника від задуму до практичної реалізації ідеї хореографічного твору на сцені.
2. Назвіть етапи створення танцювальних етюдів.
3. Охарактеризуйте композиційну побудову сольного етюду.
4. Охарактеризуйте композиційну побудову масового танцювального етюду.
5. Розкрийте значення володіння різноманітними засобами виразності хореографії сучасного танцю.
6. Опишіть процес створення хореографічного тексту.
7. Проаналізуйте значення можливості синтезу лексики класичного танцю, народного танцю і популярних танцювальних напрямків.

Модульна контрольна робота №4

Форма: усне опитування. Максимальна кількість балів 25.

Перелік запитань:

1. Назвіть основні принципи створення хореографічної мініатюри.
2. Розкрийте зміст єдності інтонаційної природи музики і хореографії.
3. Танець і пантоміма як основні засоби хореографічної виразності.
4. Розкрийте значення використання в хореографічній мініатюрі умовних рухів та поз, пантоміми, для розкриття характеру та поведінки дійових осіб.
5. Проаналізуйте балетмейстера як лібретиста і драматурга в роботі над оригінальним сюжетом.

6. Опишіть значення вивчення літературних та іконографічних джерел; історичних та архівних матеріалів для роботи над творами, сюжети яких взяті з конкретних подій і життя народу.
7. Опишіть побудову сюжету хореографічного твору за законами драматургії.

Критерії оцінювання МК №1, МК №2, МК №3, МК №4:

Кількість балів	Роз'яснення
23-25 балів	Студент проявив глибокі систематичні знання даної теми, вірно характеризує та описує усі вивчені поняття, правильно визначає структуру хореографічної композиції за законами драматургії. Описує та аналізує основні етапи роботи балетмейстера над створенням хореографічного твору.
19-22	Студент впевнено орієнтується у даній темі; повністю розкриває значення вивчених понять, знає структуру хореографічної композиції за законами драматургії, аналізує, але не повністю розкриває етапи роботи балетмейстера.
15-18	Студент орієнтується у вивченій темі, визначає основні поняття, проте допускає помилки у їх характеристиці. Визначає структуру хореографічної композиції за законами драматургії з помилками. Не повністю розкриває етапи роботи балетмейстера
10-14	Студент поверхнево характеризує основні поняття вивченої теми, структуру хореографічної композиції описує невірно, проте допущені помилки аналізує. Особливості та етапи роботи балетмейстера розкриває не повністю.
7-9	Студент неправильно дає визначення вивченим поняттям, неправильно визначає структуру хореографічної композиції, не знає закони драматургії, поверхнево орієнтується в особливостях та етапах роботи балетмейстера.
1-6	Студент не знає програмного матеріалу курсу.

6.4. **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

Формою проведення семестрового контролю є залік.

6.5. **Шкала відповідності оцінок**

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	90-100
Дуже добре Добре	82-89 75-81
Задовільно Достатньо	69-74 60-68
Незадовільно	0-59

6.7 Навчально-методична карта дисципліни «Теорія та методика мистецтва балетмейстера»

Разом: 120 год., лекційні заняття – 16 год., семінарські заняття – 16 год.,
самостійна робота – 80 год., модульний контроль – 8 год.,

Модулі	Змістовий модуль I (9 семестр)			Змістовий модуль II (10 семестр)		
Назва модуля	Змістовий модуль I Теорія і методика мистецтва балетмейстера. Хореографічна драматургія.			Змістовий модуль II Художнє рішення, художнє оформлення хореографічної вистави.		
Кількість балів за модуль	113			113		
Теми лекційних занять	Режисерсько-балетмейстерський погляд <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 1 бал</i>	Режисерсько-балетмейстерська розробка хореографічної вистави. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 1 бал</i>	Балетмейстерське рішення лексичної частини хореографічної вистави. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 2 бали</i>	Робота з музичним матеріалом. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 1 бал</i>	Аналіз сприйняття глядацької аудиторії хореографічного твору. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 1 бал</i>	Основні напрямки творчих завдань сучасного хореографа. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>Всього – 2 бали</i>
Теми семінарських занять	Режисерсько-балетмейстерський погляд. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 11 балів</i>	Режисерсько-балетмейстерська розробка хореографічної вистави. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 11 балів</i>	Балетмейстерське рішення лексичної частини хореографічної вистави. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 22 бали</i>	Робота з музичним матеріалом. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 11 балів</i>	Аналіз сприйняття глядацької аудиторії хореографічного твору. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 11 балів</i>	Основні напрямки творчих завдань сучасного хореографа. <i>(відвідування – 1 бал)</i> <i>10 балів за роботу</i> <i>Всього - 22 бали</i>
Самостійна робота	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>	<i>5 балів</i>
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота № 1, 2 <i>(50 балів)</i>			Модульна контрольна робота № 3,4 <i>(50 балів)</i>		
Коефіцієнт	2,26					

7. Рекомендована література

Основна література:

1. Захаров Р. Искусство балетмейстера–М.:Искусство, 1954.
2. Захаров Р. Сочинение танца. Страницы педагогического опыта. - М.: Искусство, 1983.
3. Богданов Г. Работа над содержанием хореографического произведения. – М., 2007.
4. Богданов Г. Работа над музыкально-танцевальной формой хореографического произведения: Учебно-методическое пособие. Вып.2. - М.: ВЦХТ («Я вхожу в мир искусств»), 2009.

Додаткова література:

1. Богданов Г. Работа над композицией и драматургией хореографического произведения: Учебно-методическое пособие. – М.: ВЦХТ («Я вхожу в мир искусств»), 2007.
2. Богданов Г. Работа над танцевальной речью. – М., 2006.
3. Захаров Р. Слово о танце. - М.: Молодая гвардия, 1979.
4. Захаров Р. Работа балетмейстера с исполнителем. - М.: Искусство, 1967.
5. Сломинский Ю. Драматургия балетного театра XIX века. – М., 1977.
6. Сломинский Ю. О драматургии балета // Музыка и хореография современного балета. – Л.: Музыка, 1974.
7. Смирнов И. Искусство балетмейстера. - М.: ВТО, 1934.
8. Балет. Энциклопедия (под редакцией Ю. Григоровича) – М.: Советская энциклопедия, 1980.
9. Добровольская Г. Н. Танец, пантомима, балет. – Л.: Искусство, 1975.
10. Захаржевская Р. Костюм для сцены. – М.: Сов. Россия, 1967.
11. Новерр Ж. Ж. Письма о танце и балетах. – Л.-М., 1965.
12. Фокин М. Против течения. - Л.: Искусство, 1962.